

Josep M. Jaumà

MARAGALL A CASA

L'Accent

MARAGALL A CASA

L'AVENÇ,

MARAGALL A CASA

Text confegit per Josep M. Jaumà

L'AVENÇ
Barcelona
2024

Barcelona, octubre de 2024
© de la dramaturgia, Josep M. Jaumà
© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L., 2024
Mallorca 221, sobreàtic
08008 Barcelona
www.lavenc.cat
www.llegirencatala.cat

Es reserven tots els drets.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, amb excepció prevista per la llei. Adreça a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessita reproduir algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 93 272 04 47).

El poema de Narcís Comadira està inclòs en el recull *Formes de l'ombra. Poesia 1966-2002*, Edicions 62 / Empúries, Barcelona: 2002, p. 132-133. Agraïm a l'autor el permís per reproduir-lo.

L'Avenç forma part de l'Associació d'Editorials Independents
Llegir en Català.

Disseny i composició: L'Avenç

THEMA: FC 1DSE-ES-J 2ADC 3MPB
ISBN: 978-84-18680-52-6
Dipòsit legal: B 17162-2024
Imprès a Gràficas 94

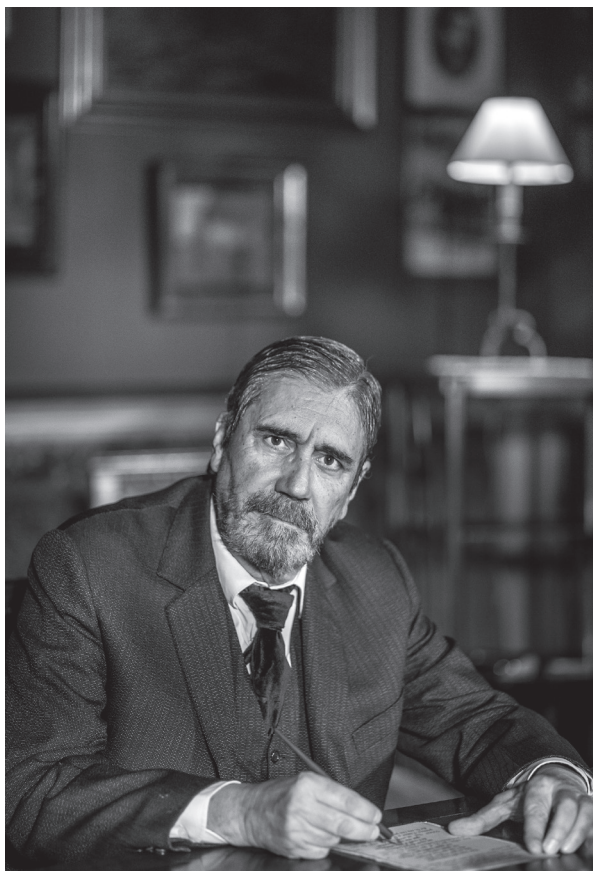
TAULA

Escena 1. Benvinguda. La infància	13
Escena 2. Els anys d'aprenentatge	19
Escena 3. Els primers amors	25
Escena 4. Clara / la poesia / el «Brusi»	29
Escena 5. Casament / Primera filla / Bombes del Liceu	35
Escena 6. El català / La relació amb Espanya	39
Escena 7. La vida quotidiana	45
Escena 8. Estiueig / Natura / Poesia / «El comte Arnau»	49
Escena 9. Cauterets	57
Escena 10. Solidaritat Catalana / La Setmana Tràgica / Fracàs personal i col·lectiu	61

Escena 11. L'últim any / La mort 71

Escena 12. Epíleg 75

L'actor Jep Barceló, en el paper de Joan Maragall.
Foto: Antonio Navarro Wijkmark

FITXA TÈCNICA

Obra composta quasi íntegrament per textos del mateix Joan Maragall (autobiogràfics, cartes, poemes, articles, notes, discursos), que es representa a la casa del poeta des de l'any 2011, centenari de la seva mort.

Amb música de Joan Alavedra

Jep Barceló, actor

Francisco Bellido, tècnic de so i llum

tots sota la direcció de Dolors Vilarasau

Joan Maragall baixa a prendre el te

Els amics ja fa estona que hi són.
La família ben aplegada.
Les minyones, callades, polides.
La tetera, de plata, fumeja.
Parlen poc, només coses corrents
per distreure una mica l'estona.
En el fons tots esperen que baixi,
conisirós, de la torre, el poeta.
Ell, a dalt, quan és hora sospira:
apenat diu adeu a les Muses.
Després desa la ploma, s'aixeca.
Amb tristesa s'atansa a la porta.
Tot és fosc i per l'ull de l'escala
una feble remor de conversa
el retorna a la terra. Respira
l'oloreta que fan les torrades.
Pas a pas, amb la mà a la barana,
va baixant dins un núvol de glòria:
cada vespre, fidels, el segueixen
els espectres dels seus personatges.
Quan arriba a la sala se'l miren
tots els ulls. Ell es mira la dona.
No diu res. Fins al cap d'una estona
no recobra el somriure i la parla.

Narcís Comadira, *El verd jardí*

ESCENA 1
Benvinguda. La infància

L'escenari és el menjador de la Casa Maragall a Sant Gervasi, Barcelona.

Hi ha una taula gran amb una tetera i tasses i diaris antics, dues cadires, un sofà, una butaca, i un penjador per als diferents barrets que es posa.

JOAN MARAGALL:

Benvinguts, bons amics, arribats de tan lluny;
del segle XXI! No ho puc ni imaginar.
Qui sap si no deveu ser uns besnets meus?
Entreu, sisplau, i xerrem una estona,
i us faig cinc cèntims de la meva vida.
Passeu, seieu, com si fóssiu a casa.
És una casa gran: ens la regalà el pare

quan ja feia vuit anys que érem casats
i teníem cinc filles, cinc delícies.
Des d'aquest turonet de Sant Gervasi
vèiem el mar i, estesa als nostres peus,
com creixia dia a dia Barcelona.
Des del jardí vèiem el Collserola,
on em vagava tant de caminar,
i, al nord, el Montseny i el Pirineu.
No érem ben bé al bell melic del món?

Veieu? Això és el menjador. L'amic Pijoan
trobava que aquests mobles eren lletjos,
burgesos, de mal gust. Però, què voleu?
Els vam deixar tal com els vam trobar.
A mi ja m'estan bé, fan el seu fet.

I com que no fa gaire eren les cinc,
Clara, la meva dona, ens ha preparat un te
com ho fa cada dia: és mig anglesa.
És una bona hora per reunir els amics
i poder parlar amb calma, sense presses.
I, com us deia, us parlaré de mi.

(S'asseu al cap de taula.)

No cregueu pas que jo nasqués aquí; vaig néixer
el 10 d'octubre del 1860 al barri de Santa Cateri-

na, a la Ribera de Barcelona, al número 4 del carrer Jaume Giralt:

*Quan jo era petit
viví arraulit
en un carrer negre;
el mur hi era humit,
però el sol hi era alegre...*

Aquest «carrer negre», el meu net Pasqual, quan era alcalde, el va fer mig enderrocar perquè hi entrés més «sol solet». Era un barri de petits mestres d'horitzons estrets, i la veritat és que no m'agrada recordar-lo, ni hi vaig mai a passejar.

El meu pare tenia uns telers a la planta baixa, i ell sí que volia engrandir el negoci; s'acabaven de tirar a terra les muralles i es començava a construir l'Eixample. Es feu bastir una casa de quatre pisos al carrer de Trafalgar, amb més espai per a més telers a la planta baixa.

(Soroll de telers treballant.)

Al meu carrer jo era un nen solitari; tenia tres germanes més grans, però jugava sol, a dir missa, i no vaig anar a l'escola fins al 7 o 8 anys. La

mare era de Sabadell, i hi anàvem amb tartana a recollir les peces de roba que ens teixien veïnes i amigues: eren les úniques ocasions que tenia de veure el camp; però així i tot era feliç perquè vivia constantment d'illusions.

Quan ja érem a Trafalgar, vaig estudiar el batxillerat al carrer dels Arcs, on ara hi ha el Cercle Artístic. Vaig ser un estudiant brillant, treia les millors notes; em deien que era un talent, i era objecte de tota mena de consideracions i alabances. El cert és que tenia el cap farcit de novel·les romàntiques que devorava amb furor i em feien plorar a llàgrima viva.

*(S'aixeca, i a partir d'aquí els seus moviments repliquen el que va explicant, com si ho expliqués i visqués
alhora.)*

Però als quinze anys, acabat el batxillerat, havent format de mi mateix un concepte elevadíssim, vaig ser bruscament arrencat de davant dels llibres i col·locat davant de la tauleta de treball en la indústria a què seria destinat i posat en la condició de poc més que un aprenent. El cop fou terrible i retrunyí en tot mon ésser.

Em vaig veure perdut i condemnat a una vida que no era la que havia imaginat. La meua reacció va ser omplir de munió de versos amb fecunditat verament *assombrosa* les llibretes de comptabilitat de l'empresa, que després amagava on podia.

Les topades amb el pare eren doloroses: una lluita desesperada que a vegades eixia a fora en escenes deplorables.

De vegades, abans de la feina, feia matineres escapatòries al voltant de la ciutat, on sempre anava acompanyat amb mes quimeres, amb mos planys, amb mos desitjos no ben determinats. Un cop vaig gosar enviar un dels meus versos a un diari.

(Repic de la campaneta del tramvia.)

Ans de pujar al tramvia compro el periòdic, que acabava de sortir, i un cop ja dins el tramvia, el desplego; el primer que ferí la meua vista van ser aquells versos. Vaig experimentar un dels goigs més grans, més purs, més dolços que es poden arribar a sentir.

Me'n van publicar alguns més, però el pare sempre em repetia:

(VEU DEL PARE): —Què en trauràs d'aquesta mania de fer versos, d'aquest encaterinament amb els llibrots?

Maragall a casa és un espectacle de petit format, creat per Josep M. Jaumà a partir dels articles, els poemes i la correspondència de Joan Maragall, i que es representa des de l'any 2011 al menjador de la seva casa de Sant Gervasi, on l'actor Jep Barceló ens explica les vivències, els somnis i l'ideari del poeta.

Joan Maragall (Barcelona, 1860-1911) va suposar un canvi de rumb en la literatura, el pensament i, en general, la cultura catalana del seu temps. El text, confegit en ocasió del centenari de la seva mort, permet comprovar la vigència del seu paper com a intel·lectual, atès que tant la figura de Maragall com la seva obra continuen essent un referent literari, moral i cívic indispensable.

.....

JOSEP M. JAUMÀ (Reus, 1938) és doctor en filologia anglesa i traductor. Ha estat durant més de trenta anys professor de Literatura Anglesa a la Universitat Autònoma de Barcelona, i uns quants més a diversos instituts de secundària. A ell li devem la traducció al català d'alguns dels grans poetes moderns en llengua anglesa, com W.B. Yeats o T.S. Eliot.

